

Вислоцька Н. В.
студентка, 1 курс магістратури,
Західноукраїнський національний університет

БІБЛІОТЕКА ЯК ЦЕНТР СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Важливе місце займають питання дослідження наслідків війни для культури і науки для держав, що були окуповані ворогами. Руйнівні наслідки війни не обмежуються лише матеріальною оцінкою, а є значно ширшими за масштабами і значенням для нащадків. Найпомітнішою темою в історіографії загальної проблеми наслідків війни для культури стало дослідження історії втрат та переміщення культурних цінностей, в тому числі й бібліотечних [5].

Під час російсько-української війни на сьогодні знищено понад 250 культурних пам'яток. Найгірше, що число щодня зростає. Під вогонь окупантів потрапили церкви, музеї, пам'ятники, заповідники, будинки культури, театри, бібліотеки та історичні будівлі. Найбільше пошкоджених пам'яток у Харківській, Донецькій, Київській, Чернігівській, Луганській і Сумській областях.

Під час війни надзвичайно важливим стало єднання всіх для боротьби з ворогом. Сьогодні кожен з нас часткою своєї праці повинен наближати день перемоги. Бібліотекарі у свою чергу тримають інформаційний фронт. Як зазначив доктор філософії В. Чернець, «саме у бібліотеках можна вже зараз спостерігати модель, до якої ми прагнемо: в них не сперечаються, а співпрацюють мови, різноаспектні досягнення регіонів України, закріплені у слові, не протиставляються, а поєднуються, бібліотеки гідно представляють нашу країну, і особливо культурні здобутки титульної нації, у світовому інформаційному просторі» [2, 4].

Надія Тітова, директор Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія, закликала всю бібліотечну спільноту вести активну інформаційну роботу по розвінчання брехні російської влади, розміщувати на сайтах бібліотек та в соціальній мережі достовірну інформацію про злочини російських солдатів, які стверджують, що ми самі обстрілюємо житлові квартали своїх міст і сіл: «...Кожна інформація, кожна фотографія повинна пересвідчити весь світ в їх карколомних злочинах проти людства. Хай у наших ворогів горить земля під ногами! А ми знаходимося на своїй землі і перемога неодмінно буде за нами!» [4].

В Україні не бібліотеки застарілі, а уявлення про них, вважає Іванна Щербина. Нинішні читальні відповідають викликам часу. Підтвердження цьому – обіди, які вони готують. «Сучасна бібліотека повинна працювати на потреби громади. Коли почалася війна, бібліотеки стали об'єднуючим місцем, тому що

приходили переселенці, люди приносили речі, спілкувалися, передавали щось на схід. Я просто не сприймаю таких слів, що бібліотекарі – «зберігачі книг». Ми чуємо критику, у нас одна відповідь: «А ви давно були в бібліотеці?», – каже бібліотекарка» [3].

Як і в більшості волонтерських центрів, у Рівненській обласній бібліотеці для молоді плетуть маскувальні сітки. Спочатку готові вироби передавали бійцям з «ближніх» територій, та згодом їх переправляли і на Миколаївщину, Донбас та до інших регіонів.

У Центральній міській бібліотеці Тернополя намагаються ознайомити переселенців зі своїм україномовним фондом. Особливо це стосується літератури патріотичного та історичного спрямування. Можливо варто нинішній час слід використати і для того, аби піднести моральний і національний дух людей зі східних областей. Виконуюча обов'язків директора комунальної установи «Тернопільська міська централізована бібліотечна система», Оксана Лехіцька, розповідає: «Ми отримали унікальний шанс відкрити їм нашу історію у більшому спектрі. Адже не факт, що у їхніх книгозбірнях було стільки україномовних книг, як у нас. Ми і виставки великі робимо у бібліотеках, і до кожної державної дати підбираємо літературу. Спільними зусиллями наші установи у Тернополі відкривають для переселенців красивий світ української книги. А це багато значить! Маленькі діти зачитуватимуться українським, говоритимуть українською. А де мова – там і держава» [6].

Отже, демократичне суспільство, до якого прагне наша країна, – це суспільство інформаційне, суспільство знань. Тому роль бібліотек, що забезпечують вільний доступ до інформації всіх верств населення буде зростати і посилюватися. Хотілося б вірити, що усвідомлення й розуміння цієї ролі бібліотек та бібліотекарів українським суспільством і всіма його владними структурами – перспектива найближчого часу [1, 4-6].

Під час війни бібліотеки, як і раніше, залишаються відкритим соціальним центром для співпраці та допомоги усім, хто цього потребує. Бібліотекарі рятують історичну та культурну спадщину України – це таке ж важливе завдання, як і зберегти життя українців. Наш обов'язок – зберегти кожен творчий та інтелектуальний шедевр для майбутніх поколінь, тому що ми не зможемо назвати себе українським народом без наших традицій, звичаїв та культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вилегжаніна Т. Місце публічних бібліотек у соціокультурному просторі регіону. *Бібліотечна планета*. 2007. №2. С. 4-6.
2. Чернець В. Привітання бібліотечних працівників з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2006. № 3. С. 4.

3. Бібліотеки і війна. Як у київських читальнях готують обіди для поранених. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28765128.html>
4. Лагута Л. Публічні бібліотеки в реаліях війни. URL: <https://oth.nlu.org.ua/?p=5687>.
5. Онищенко О. С. Бібліотечний фонд України в контексті другої світової війни та її наслідків. URL: <https://old.archives.gov.ua/Archives/Publication/Onischenko.php>
6. Тут лікують книгами: як бібліотеки Тернополя об'єдналися для спільної допомоги під час війни. URL: <https://te.20minut.ua/dopomahayemo/mistse-de-likuyut-knigami-yak-biblioteki-mista-obednalis-dlya-spilnoyi-11538420.html>

УДК 342 (477)

Ганушкевич І. Б.

студентка 1 курсу магістратури

Західноукраїнський національний університет

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Нормативно-правова охорона культурної спадщини включає в себе перелік законів, які в свою чергу, регулюють правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь. Один із основних явних законів «Про охорону культурної спадщини» акцентує увагу тавирішує такі головні питання як:

1) Відповідальність за порушення пам'ятко-охоронного законодавства. Від цих порушень страждають і пам'ятки і суспільство. Законом встановлені серйозні штрафні санкції за такі дії. В присвячених цьому питанню статтях прописані конкретні суми штрафів, які прив'язали до неоподаткованого мінімуму доходів громадян. В реальних цифрах це означає, що органи охорони пам'яток мають право оштрафувати юридичну особу максимально на 170 тис. грн., та ще примусити своїм коштом виправити те, що призвело до втрат. Тобто, якщо щось незаконно знесли – відбудувати, якщо збудували – знести і так далі.

2) Закон також передбачає відрахування 10% від прибутків туристичних фірм та організацій, які експлуатують пам'ятки на реставрацію та утримання цих пам'яток.